

Türkali Mah., Beşiktaş, Kasım 2004 Diyelim ki bir toprak parçasından yılda on çuval tahıl çıkmaktadır. Mutasyonla ya da yelle gelen baskın bir gen kısa sürede tüm tahıllarda beliriyor ve artık otuz çuval tahıl alınıyor. Tekhne Yunanca zanaat, iş için kullanılırmış, logos ise söz için. Teknoloji işe ilişkin söz, iş-bilgisi olarak çevrilebilir. Tarlası on çuval verirken birden otuz çuval vermeye başlayanın işinde de, bilgisinde de bir değişiklik olmamıştır. Değişim iş bilgisi ile ilgili değildir, bir bereket gelmiştir. Bir kişi çıkıp bu bereketi «benim olan iş bilgisi» diye sahiplenmeden, teknolojiden söz edilemez. «Benim olan iş bilgisi» dedirtebilen ve giderek bu sözün yaşananlara uygun görülmesini sağlayan belli bir çeşit ahlaktır. Başka bir şeyle uğraşırken rontgeni farkedene Madam Curie, Hindistan'a giderken Amerika'ya rastlayan Colomb'un uğraştığı, yaptığı iş ne denli rontgenin ya da Amerika'nın araştırılmasıydı? Bila istisna, her «teknolojik gelişme» denilen bir çabanın ürünüymüş gibi görülüp, «benim olan iş bilgisi» denilip sahiplenilen ve sahibiyile, sahibinin niyetiyle ya da sahibinin uğraşıyla bağıntılı, oranlı olmayan bir berekettir.

Bir çalışma olarak araştırma/geliştirme sanki ilerde bir yerde iş bilgisi durmaktaymış, bir grup üretici ona doğru atlet koşturtmaktaymış ve ilk ulaşanın üreticisi ona sahip olacaktı, üretici bir kere bu iş bilgisine sahip oldu mu onu kendi kullanabilir ya da satabilirmiş ve bir kez satın alınıp uygulamada kullanıldı mı bereket sağlayacakmış gibi sunulur.

Halbuki pratikle başlayarak düşünüldüğünde yaşananna daha uygun başka bir söz bulunabilir. Pratikte kurgulanandan farklı birşeyler olur, bunlardan bazıları berekete karşılık gelir. Bu fark edilmezse ne âlâ, eski hamam, eski tas. Yok eğer farkedilirse, tekrarlanabilirliği kurgulanır, sınanır ve sonuçta iş bilgisi kolayca yayılabiliyorsa, başkaları tarafından rahat rahat tekrarlanabiliyorsa satılamaz, ürünleşemez. Kolay anlaşılabilir ve tekrarlanabilir olmaması için ayrı bir çalışma gerekir ki bu üretim karmaşası içinde dağılmış olarak yayılan araştırma-geliştirme çalışmaları karmaşasıyla olur.